

VAASAN YLIOPISTOLEHTI
5/1993 30.9.1993

Toimittaja: Helena Kantanen
Toimitussihteeri: Tarja Salo
Painos: 1700

Osoite: Vaasan yliopisto
PL 297, 65101 Vaasa
Puhelin: 961-3248 224
Fax: 961-3248 208
E-mail: hek@uwasa.fi

ISSN 0788-6624

SISÄLLYS

Vaasan yliopiston lukuvuoden 1993-94 avajaispuheenvuorot:	
Rehtori Ilkka Virtanen	1
Yo-kunnan hallituksen puheenjohtaja Erno Tornikoski	5
Hallintopäällikkö Kaarlo Nelimarkka	7
Päätoimittaja Jaakko Elenius	8
Uutissatoa	10
Uusia malleja taloussaksan opetukseen	15
Kaupunkien ongelmat kasaantuvat	16
Talousmatematiikan väitös kauppatieteilijän ongelmasta..	17
Laskentatoimen väitös osakkeiden dynaamisesta hinnoittelusta	19
ABB ja yliopisto kutsuvat Eurooppa-luennolle	20
Valtteri Niemi ja salakirjoitusten salat	21
Eurooppa-tietoudesta yrittäjyysvastuopettajien koulutukseen ...	22
Muutosagentti kannusti yrittäjyyteen	24
Matkakertomukset	25
Suoritettut tutkinnot	32

Vaasan yliopiston lukuvuoden 1993-94 avajaiset

Rehtori Ilkka Virtanen:

Quo vadis, Universitas Wasaensis?

Vaasan yliopisto 25 vuotta

Olemme tietoisia siitä, että uuden korkeakoulun luomiseen liittyy vaikeuksia, joiden voittamiseen ei riitä vuosi eikä pari, vaan johon tarvitaan monta, hyvin monta vuotta. Mutta vahva vakaumukseni on, että onnistumme. Opettajien ja oppilaitten yhteisin ponnistuksin, valtion, kaupungin ja lahjoittajien taloudellisen tuen turvin onnistumme. Yksikään korkeakoulu ei Suomessa ole joutunut lopettamaan toimintaansa. En voi uskoa, että tähän lauseeseen kahdenkymmenen vuoden kuluttua olisi lisättävää sanat 'Vaasan kauppar korkeakoulua lukuun ottamatta'.

Edellä oleva lainaus on ote rehtori Tryggwe Saxénin Vaasan Kauppar korkeakoulun ensimmäisissä lukuvuoden avajaisissa 25 vuotta sitten pitämästä puheesta. Tässä samassa salissa järjestetyt avajaiset muodostivat samalla uuden korkeakoulun - nykyisen Vaasan yliopiston - vihkiäisjuhlan. Olen aikaisemminkin siteerannut Saxénin puheesta edellä esitettyä uuden korkeakoulun tulevaisuuteen katsovaa osaa. Korkeakoulun viettäessä viisi vuotta sitten 20-vuotisjuhlaansa oltiin ajallisesti juuri siinä vaiheessa, johon Saxén puheessaan viittaa. Saxénin vielä varovainen optimismi oli tuolloin perusteltua vaihtaa jo vahvaan optimismiin. Korkein opetus ja tutkimus olivat Suomessa vahvassa myötätulessa. Uusi, entistä täsmällisempi ja korkeakoulujen vakaan ja pitkäjänteisen kehityksen turvaava korkeakoulujen kehittämislaki oli juuri astunut voimaan, ja sitä oli vielä terästetty lakiin liittyvällä poikkeuksellisen suotuisan voimavarakehityksen takaavalla valtioneuvoston päätöksellä. Vastavuoisesti korkeakouluilta edellytettiin samalla lisää tehokkuutta ja tuloksia, minkä haasteen ne ottivatkin vastaan.

Vaasan korkeakoulu oli saanut tässä myötätulessa hyvin tuulta purjeisiinsa ja täyttänyt Saxénin ko. aikajänteelle asettamat odotukset. Korkeakouluun oli luotu tehokkaasti toimiva peruskoulutusjärjestelmä, systemaattinen tutkijankoulutus oli käynnistynyt ja se alkoi tuottaa tulosta lisääntyvinä jatkotutkintoina ja myös tieteellinen tutkimus oli luonut kansainvälisestikin arvostetut vahvuusalueensa. Laajamittainen täydennys- ja muu aikuiskoulutus oli liittynyt mukaan akateemiseen palveluvalikoimaan. Lisäksi kaikki tämä tapahtui alkuperäistä toiminta-ajatusta laajemmalla rintamalla: korkeakoulun toiminta oli asteittain monipuolistunut ja kehitys kulki kohti yliopistoa. Saxénin puheeseen implisiittisesti sisältyneen, toiminnan epäonnistumista tai ulkoisten toimintaedellytysten loppumista merkitsevän kauhuskenaarion toteutumisesta ei ollut pelkoa.

Korkeakoulujen ulkoiset toimintaedellytykset rajusti huonontuneet

Viidessä vuodessa on tilanne kuitenkin ulkoisten toimintaedellytysten osalta dramaattisesti muuttunut. Viime vuosi - Suomen itsenäisyyden 75-vuotisjuhlayksi - merkitsi voimakasta käännettä suomalaisessa korkeakoulupolitiikassa. Korkeimman opetuksen ja tutkimuksen tukeminen ja

kehittäminen säilyivät kylläkin arvokaina tavoitteina aina hallitusohjelman ja itsenäisyyspäivän alla pidetyn eduskunnan juhlaistunnon lausumia myöten, mutta käytännössä korkeakoulujen ohjausta alkoivat hallita taloudellisen taantumien yleiset ehdot. Korkeakoulujen kehittämislaki on kumottu (tosin vain vuodeksi kerrallaan) ja budjettikäsittelyssä korkeakoulut rinnastetaan yksioikoisesti julkisen sektorin menoja synnyttäviin virastoihin. Korkeakoulut joutuvatkin selviytymään ensi vuonna runsaan viidenneksen vähemmän voimavaroilla kuin viime vuonna. Resurssien pieneneminen vielä korostuu, kun niillä on vastattava entistä laajemmista velvoitteista: valtion liikelaitos-uudistus on tehnyt monista ennen maksuttomista palveluista (postiliikenne, työterveys, vakuutukset) maksullisia. Vähentyneistä voimavaroista huolimatta on edelleen lisättävä tuloksia: tutkintoja ja muita suoritteita on tuotettava määrällisesti lisää ja laadullisesti parempia, kansainvälisyyteen on panostettava jne. Ja vaikka korkeakoululaitoksen määräraholeikkaukset ovat suuruudeltaan jo koko järjestelmää horjuttavia, niin näin säästettävien varojen tarvepuolella niiden merkitys tuntuu häviävän pieneltä: esimerkiksi pankkitukeen on jo tähän mennessä valunut summa, joka vastaa suuruudeltaan koko korkeakoululaitoksen kymmenen vuoden budjettia.

Sekä korkeakouluväki että muut koulutuksen ja tutkimuksen toimintaedellytyksistä huolissaan olevat tahot ovat pyrkineet osoittamaan monin eri tavoin tämän toimintapolitiikan lyhytnäköisyyden. Perusteina on esitetty niin tutkimustuloksia: tieto-, taito- ja teknologiapanoksen on osoitettu olevan merkittävämpi tekijä tuotannon kasvulle kuin perinteisten pääoma- ja työpanosten, ulkomaisia esimerkkejä: mm. monet johtavat talousmahdit (USA, Japani, Ranska) ja lähin kilpailijamme Ruotsi panostavat tämän hetken talousvaikeuksistaan huolimatta nimenomaan korkeakoululaitukseen, kuin myös vanhaa Paasikiven viisautta: ei tutkimus ole mikään sokerileivosten kaltainen ylellisyystuote, josta laman aikana on ensimmäiseksi luovuttava. Toistaiseksi näillä vetoimuksilla ei ole ollut vaikutusta, vaan opetusmi-

Kulkue valmiina lähtemään kohti kaupungintalon juhlasalia. Johdossa rehtori Ilkka Virtanen, vararehtori Christer Laurén ja hallintojohtaja Lars Nyqvist.

nisteriö ja sen sisällä korkeakoulut on velvoitettu säästötalkoisiin vähintäänkin yleisen linjan mukaisesti.

Korkeakoulut ovat näin joutuneet kahteenkin eri sopeutumisprosessiin. Kaikkien kohdalla toteutetaan nopealla aikavälillä 20-25 prosentin leikkaukset, joiden toteuttamistavoista korkeakoulut päättävät ainakin pääosin itse. Tämän vuoden 10 prosentin leikkaukset on toteutettu yleisesti tasaisella kautta linjan pihtaamisella, ensi vuonna joudutaan puuttumaan jo toiminnan laajuuteen ja tarjottujen palveluiden määrään. Toisena prosessina on käynnistetty ns. korkeakoululaitoksen rakenteellisen kehittämisen ohjelma, jolla ainakin pitkällä aikavälillä pyritään saamaan aikaan myös kustannussäästöjä. Rakenteellisen kehittämisohjelman tavoitteena on mm. saada koulutustarjonta alakohtaisesti vastaamaan kysyntää, poistaa koulutuksesta tarpeetonta päällekkäisyyttä, selkiyttää korkeakoulujen välistä työnjakoa ja

kehittää niiden välistä yhteistyötä sekä mitoittaa hallinto- ja tukipalvelut tarkoituksenmukaiselle tasolle. Miten vaikeasta ja monikriteerisestä päätösongelmasta tässä itse asiassa on kysymys, osoittaa se poukkoileva ja osin hallitsematonkin valmistelu-prosessi, joka päättyi juhannuksen alla mm. terveydenhuoltoalaa koskeviin valtioneuvoston päätöksiin.

Korkeakoululaitoksen rakenteellinen kehittäminen nostaa aina väistämättä esiin myös kysymyksen maamme hajautetusta korkeakoulujärjestelmästä. Tässä kysymyksessä sekä opetusministeriö että maan hallitus ovat toimineet kuitenkin johdonmukaisesti: maan kattava järjestelmä säilytetään. Tätä ratkaisua tukevatkin jo pelkästään koulutukselliset ja tutkimukselliset perusteet, alue-, väestö-, kulttuuri- ja yhdenvertaisuusnäkökohdista puhumattakaan. Ja maamme korkeakoululaitosta pirstaleisuudesta ja pienestä yksikkökoosta moittivien on syytä muistaa, että

Rehtori Ilkka Virtanen: "...vanhaa Paasikiven viisautta: ei tutkimus ole mikään sokerileivosten kaltainen ylellisyystuote, josta laman aikana on ensimmäiseksi luovuttava."

maamme korkeakouluressursseista lähes puolet on hajautettu pääkaupunkiseudulle ja kaksi kolmasosaa "voimakolmioon" Helsinki-Turku-Tampere, maan muut osat saavat tulla toimeen yhteensä yhdellä kolmasosalla.

Vaasan yliopisto löytänyt profiilinsa ja kehityssuuntansa

Entä millainen on tämän päivän ja tulevaisuuden Vaasan yliopisto, kun sitä katsotaan näiden rakenteellisten kehittämisohjelmien näkökulmasta? Onko toiminnoissamme kukaties paljonkin saneerattavaa? Tuotamme koulutus- tai tutkimuspalveluja, joille yhteiskunnassamme ei ole tarvetta? Sisältävätkö koulutus- ja tutkimusohjelmamme päällekkäisyyksien johdosta sellaisia tieteenaloja tai oppiaineita, jotka työnjakokysymyksiin olisivat paremmin ja tarkoituksenmu-

kaisemmin hoidettavissa jossakin muualla? Olemmeko ottaneet huolehtiaksemme sellaisista tehtävistä, jotka esimerkiksi korkeakoulujen välisellä yhteistyöllä olisivat hoidettavissa vähemmän voimavaroin tai muuten tarkoituksenmukaisemmin?

Vastaukseni näihin kysymyksiin on lyhyessä muodossa ei. Päinvastoin uskon, että perusvalintamme ja -ratkaisumme, siinä määrin kuin ne ovat olleet meidän itsemme päätettävissä, ovat olleet oikeat. Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, etteikö yksittäisten osakysymysten kohdalla olisi aihetta myös kriittiseen itsetutkisteluun ja kehittämistoimenpiteisiin. Jo tehtyt ja vielä edessä olevat määrärahasupistukset edellyttävät tätä joka tapauksessa: yliopiston on huolella arvioitava toimintaansa ala alalta, toiminto toiminnolta, tehtävä tehtävältä.

Vaasan yliopiston kehitys nykymuotoonsa on ollut perinteisestä yliopistokuvioista poikkeava. Tie on kul-

kenut yhden alan perusopetusta antavasta korkeakoulusta nelitiedekuntaiseksi yliopistoksi. Uudet alat ovat aina versonneet olemassaolevasta ja ainakin aluksi tukeutuneet siihen. Esimerkiksi yliopiston ensimmäinen toimialan laajennus humanistisiin tieteisiin perustui kauppakorkeakoulu-aikana jo toimineisiin vahvoihin kieliaineisiin. Yliopiston koulutus- ja tutkimusprofiili onkin muotoutunut tämän asteittaisen kehityksen ja monialaistumisen myötä. Profiloitumista voidaan pitää varsin selväpiirteisenä ja muista yliopistoista ja korkeakouluista erottavana.

Vaasan yliopisto on tänään taloudellista erityisosaamista, kommunikaatiovalmiuksia ja mm. kansainvälistymisen edellyttämää eri maiden kulttuurien tuntemusta omaavien yhteiskunta-, talous- ja tuotantoelämän asiantuntijoiden koulutukseen ja näiden alojen tutkimukseen painottunut korkeakoulu. Asioita tarkastellaan usein monitieteisesti, oppiaine- ja tiedekuntarajat ovat perinteisiä yliopistoja matalammat. Yliopiston antamat tutkinnot johtavat useimmiten selkeään ammattikuvaan. Myös näissä tapauksissa opetuksessa korostuu tieteellinen ajattelu ja tieteellisen menetelmän käyttö, ero esimerkiksi vastaavien alojen ammattikorkeakoulututkintoihin on selkeä. Näiltä pohjilta ponnistavat myös yliopiston tulevaisuuden suunnitelmat.

Yliopisto on siis rakentunut pala palalta, vieläpä niin, että esimerkiksi 10-15 vuotta sitten yliopiston omassa piirissäkään ei ollut yhtenäistä näkemystä tavoiteltavasta kehityssuunnasta. Kehittämisvisiot vaihtelivat kauppakorkeakouluna jatkamisen ja mahdollisimman nopean laaja-alaiseksi yleisyliopistoksi suuntautumisen välillä. Näkemykseni on, että yhteisesti hyväksytyyn tavoitteen löytäminen näitten äärilaitojen välimaastosta, tietyille alueille erikoistuneesta yliopistosta, on erityisesti nykyhetkeä ja myös lähitulevaisuutta ajatellen onnellinen ratkaisu. Itsenäisenä erikoiskorkeakouluna (kauppakorkeakouluna) jatkaminen olisi varmasti tullut uhatuksi. Tästä on tuoreita esimerkkejä: Eläinlääketieteellisen korkeakoulun yhdistäminen Helsingin yliopistoon, Svenska handelshögskolanin liittäminen Åbo Akademiin (tä-

Keskon 10.000 markkan stipendin saivat jatko-opiskelijat, kauppatieteiden maisterit Tapio Syväoja, Virpi Ponto, Harri Kortelahti ja Juha-Pekka Kallunki.

vuoden opinnot suoritetaan Vaasassa. Osallistumme tähän koulutusyhteistyöhön tietyllä opetuspanoksella ja asettamalla koulutuksen käyttöön tarpeelliset tilat. Motiivina on omien opiskelijoidemme koulutustarjonnan monipuolistaminen ja tietynlaiseen yhteiskunnalliseen palvelutehtävään osallistuminen. Tavanomaisempia yhteistyömuotoja edustavat vaasalaisten korkeakouluyksiköiden väliset peruskoulutus-, jatkokoulutus- ja tutkimusyhteistyöt sekä Vaasan läänissä sijaitsevien täydennyskoulutusyksiköiden ja tutkimuslaitosten yhteiset koulutus- ja tutkimusprojektit. Yliopisto on ilmaissut valmiutensa eri muotoiseen yhteistyöhön myös alueen ammattikorkeakoulujen kanssa.

sä on taustalla tietysti laajempiakin tekijöitä maamme ruotsinkielisen korkeakouluopetuksen järjestämiseen liittyen), Tampereen teknillisen korkeakoulun yhdistämistä Tampereen yliopistoon selvitetään, sekä voimakkaana esillä ollut ajatus Turun kauppakorkeakoulun liittämisestä Turun yliopistoon, mistä kuitenkin nyttemmin on luovuttu. Mikä olisi ollut tässä tilanteessa Vaasan kauppakorkeakoulun tuleva emoyliopisto? Toisaalta, muutamalle suhteellisen harvalle alalle keskittyneen yliopiston kehittäminen on vielä monilta osin kesken. Nykyistä useammille aloille laajentunut yliopisto olisi nyt väistämättä täynnä heiveröisiä ja toisistaan ehkä irrallisiakin tieteenala-alkuja. Nämä olisivat kevyttä ruokaa rakenteiden kehittäjille. Kehitysvaiheestaan huolimatta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden jo nyt muodostavaa yliopistoa on sen sijaan perusteltua puolustaa. Yliopisto tarvitsee nykyiset tieteenalansa ja niihin osoitetut resurssit ovat hyvässä ja tehokkaassa käytössä.

Resurssien käytön tehokkuutta ilmentää mm. Opetusministeriön viime vuoden tulosten perusteella suorittama tuloksellisuusmäärärahan jako. Vaasan yliopisto sijoittui kor-

keakoulujen kärkipäähän, kun arviointiin peruskoulutuksen tuloksellisuuden tasoa, jatkotutkintojen määrän kehitystä sekä aikuis- ja täydennyskoulutuksen tasoa. Tuloksellisuusmäärärahan suuruus kokonaisuudessaan oli yliopiston kokoon suhteutettuna Vaasan yliopiston kohdalla yliopistoista ja korkeakouluista suurin.

Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen keskeisiä osia ovat myös korkeakoulujen yhteistyökysymykset. Uskon Vaasan yliopiston osoittaneen tässä suhteessa vireää aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. Yliopisto toteuttaa tekniikan alan koulutusta yhdessä Teknillisen korkeakoulun kanssa. Vaikka koulutus on yliopiston näkökulmasta kallista ja johtaa toisessa korkeakoulussa suoritettavaan tutkintoon, niin sitä on kuitenkin pidetty tarkoituksenmukaisena: se tukee yliopiston omaa teknis-taloudellista alaa (teollisuusekonomikoulutus), yliopisto vastaa näin sille ympäristön taholta esitettyihin voimakkaisiin toiveisiin ja toiminta on saanut Vaasan kaupungilta ja alueen teollisuudelta erittäin merkittävää taloudellista tukea. Helsingin yliopisto järjestää osan juristikoulutuksestaan niin, että parin ensimmäisen

Vaasalainen yliopistokokonaisuus

Aina kun on keskusteltu korkeakoulutoiminnasta, joka liittyy Vaasaan, on noussut esiin kysymys kaksikielisestä yliopistosta Vaasassa ts. täällä toimivien yksiköiden (tai ainakin osan niistä) yhdistämisestä yli kielirajan. Vaasan yliopisto on omalta osaltaan pitänyt ajatusta luontevana ja suhtautunut siihen myönteisesti. Samalla yliopisto on kuitenkin nähnyt, että ajatuksen toteutuminen edellyttää valtakunnallista tiede- ja kielipoliittista päätöstä, jossa yhteydessä kaikkia asianomaisia yksiköitä on kuultava. Koska esitetyn hankkeen muut osapuolet ovat suhtautuneet siihen johdonmukaisen ja jyrkän kielteisesti ja koska päätöksen syntyminen asiassa on pitkälti yliopiston vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella, on yliopisto asettanut etusijalle toiminnallisen yhteistyön kehittämisen vaasalaisten yksiköiden kesken, eikä ole halunnut hankaloittaa tätä yhteistyötä yksipuolisella aloitteellisuudella yhdistymishankkeen puolesta.

Vuosia 1991-96 koskevan korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelman (VNP 18.6.1993) valmisteluissa yli kielirajan tapahtuvat korkeakouluyksiköiden yhdistämisehdotukset - myös Vaasaa koskevat - nousivat jälleen esille. Lopullinen päätös sisälsi kuitenkin ns. kolmipistemallin

mukaisen ruotsinkielisen yliopiston perustamisen: Svenska handelshögskolan ja Åbo Akademi yhdistetään ruotsinkieliseksi yliopistoksi, joka toimii Helsingissä, Turussa ja Vaasassa. Askel tähän suuntaan otettiin jo v. 1990 lainsäädäntöä uudistettaessa. Ruotsinkielistä koulutusta hoitavat korkeakouluyksiköt saivat tuolloin yhteistyöelimekseen yhteisen kanslerin johtaman valtuuskunnan.

On siis ilmeistä, että korkeakoulu-toiminta Vaasassa jatkuu ainakin kahdessa leirissä: suomenkielisenä ja ruotsinkielisenä. Rakenteelliset ratkaisut ruotsinkielisen puolen sisällä jäävät nähtäviksi. Hankenin säilyminen Österbottens högskolanin rinnalla verrattain itsenäisenä yksikkönä ei liene kuitenkaan huono arvaus. Uskon, että tehty ratkaisu parantaa yhteistyömahdollisuuksia Vaasan yliopiston ja ruotsinkielisen tahon välillä nykyisestä. Yhteistyö on ollut haluttua ja toimivaa tähänkin asti niin kauan kun on ollut kyse opetus- ja tutkimusyhteistyöstä ilman institutionaalisia ratkaisuja. Ruotsinkielinen taho on tullut kuitenkin hyvin varukselliseksi heti, jos näitä institutionaalisia ratkaisuja olisi tarvittu. Nähdäkseni kyseessä on ollut pelko joutumisesta yhdistymisen tielle. Jos tehty päätös (VNP 18.6.1993) poistaa tällaiset esteet ja pelon, voimme ottaa monta uutta merkittävää yhteistyön askelta lähivuosina: Palosaaren yliopistoalueen 2. rakennusvaiheen edellyttämä yhteisen yliopistokirjaston syntyminen, täydennyskoulutustoiminnan tiivistynyt yhteistyö tai jopa yhdistyminen, palvelutoimintojen (atk, av-studiot, painatustoiminta) yhteiskäyttö, yhteiseiintyminen yliopistotoimintojen osalta erityisesti kansainväliseen suuntaan jne. Tässä on lukuisia positiivisia elementtejä jo useasti mainitulle rakenteellisen kehittämisen ohjelmalle Vaasassa.

Vaasan yliopisto aloittaa tänään virallisesti uuden 26. lukuvuotensa. Samalla alkaa yliopiston toinen neljännesvuosisata. Vaikka edessä on monta vaikeaa vuotta, uskon Saxénia mukaillen vakaasti siihen, että alkanut 25-vuotiskausi myös täyttyy: *Per aspera ad astra*. Näissä merkeissä toivotan yliopiston opettajat, tutkijat ja virkamiehet sekä opiskelijat tervetulleiksi aloittamaan uutta akateemista työvuotta.

Ylioppilaskunnan hallituksen puheenjohtaja Erno Tornikoski:

Resurssit käyttöön - ja kiertoon!

Luovuus ja yritteliäisyys on tukahtunut korkeakoululaitoksesamme!

Korkeakoulumaailman jäykkiin ja jo homehtuneisiin rakenteisiin tuovat valtiollaan hevoskuuri ja ammattikorkeakoulukokeilu pikantinvärisen jännitysmomentin: missä menet, korkeakoululaitos? Korkeakoulujen kyky reagoida tämän päivän haasteisiin on jäykkää, nytkin on menossa kehittämishankkeita, jotka on laitettu alkuun ns. hyvinä aikoina, kun oli rahaa, ja toisaalta supistetaan ja karsitaan jo olevaa tarjontaa. On meneillään virantäyttöprosesseja, jotka juontavat juurensa vuosien taakse jne.

Nyt korkeakouluissa tarvitaan avoimia mieliä ja ennakkoluulottomia asenteita, jotta korkeakoulut voivat kohdata ympäristön tuomat haasteet. Korkeakouluissa on alettu harastaa markkinaperusteisia koulutus-, palvelu- ja tuotekehittelytehtäviä. Nämä eivät kuitenkaan saa vaarantaa itse perustehtäviä, tutkimusta ja ylintä opetusta. Tulosjohtajuus ei saa olla uhkana opetukselle, laadullisia mittareita on kehitettävä määrällisten mittareiden tilalle. Tutkielmia ei saa laittaa halpamyyntiin määrärahojen saannin turvaamiseksi. Niin henkilökunnan kuin opiskelijoidenkin tulisi kiinnittää asemaansa ja tehtävänsä korkeakoulussa.

Nykyäänhan tutkinnon voi suorittaa pelkästään tenttimällä - useissa koulutusohjelmissä ei olla kuultukaan monimuoto-opetuksesta. Joskus tosin opiskelijat käyvät pakollisissa harjoituksissa, mutta turhan usein kurssi suoritetaan parin illan lukemisella. Toisaalta akateeminen vapaus tuntuu olevan vain käsite: Opiskelijoista on tullut passiivisia ja mukau-

tuvaisia valmiisiin koulutusohjelmiin. Opiskelu pitäisi saada vaativammaksi, saada opiskelijat todella yrittämään parastaan, ei vain tenteissä vaan koko opiskelun ajan.

Opetushenkilökuntakin on muokautunut valmiisiin rakenteisiin: luento-ohjelmit muuttuvat harvoin, kurssin voi usein suorittaa viime vuotisen luentomonistein, tenttikysymyksetkin vaihtuvat aniharva sevuosikymmen. Opetushenkilökunta onkin usein myös tutkimushenkilökuntaa. Tuloksellisuutta mitataankin juuri tutkimustuloksilla, ei juuri koskaan esim. opetuksen laadulla. Ei ihme, jos perusopetus hoidetaan muun työn ohessa ja opiskelijaa ei noteerata laitoksella ennen kuin tutkielmavaiheessa.

Missä sitten vika, meissä opiskelijoissa ja henkilökunnassa vaiko itse systeemissä? Miten saisimme vauhtia tähän jähmettyneeseen korkeakoulumaailmaan?

Opetusministeriö on kirjannut suunnitelmiinsa tutkia ns. **koulutusvouchereiden** käytön mahdollisuuden korkeakouluopetuksessa. Voucher-systeemissä pääideana on se, että opiskelijoiden mukana kiertäisi osa korkeakoulujen määrärahoista; minne opiskelija menee opiskelemaan, sinne myös tietty määrä rahaa.

Olisihan se jännää opiskelijasta, jos hänestä oltaisiin kiinnostuneita jo opintojen alkuvaiheessa, vaikka se johtuisikin vain rahasta. Opiskelijat voisivat sananmukaisesti äänestää jaloillaan. Opiskelijoiden auktoriteetit pelko opettajia kohtaan lieventyisi.

Opiskelijat voisivat olla myös enemmän motivoituneita itse opis-